SÁNDOR-PALOTA
BUDAPEST

SP/3689-2/2024.

Dr. Szabó Péter,
az Országos Bírói Tanács elnöke részére

BUDAPEST

TISZTELT ELNÖK ÚR!

A 2024. június 28-án, 2024. OBT.K.XI.17/51. számon kelt átiratában foglaltakra hivatkozással, az Országos Bírói Tanács 104/2024. (VI.19.) OBT határozatában a bírók és az igazságügyi alkalmazottak bérhelyzetének rendezése érdekében tett jogszabályalkotási javaslatokkal kapcsolatban az alábbiakról tájékoztatom.

Az Alaptörvény – a hozzá fűzött indokolásból megállapíthatóan – a hagyományoknak megfelelően határozta meg a törvénykezdeményezésre jogosultak körét, így a korábbi Alkotmányhoz hasonlóan a köztársasági elnök is rendelkezik e joggal. E jog gyakorlására azonban az alábbiakban kifejtettek szerint csupán kivételes helyzetekben van lehetőség. Ez következik egyrészt magából az államfő alkotmányos jogállásából, illetve abból a tényből, hogy e jog ellenjegyzés nélkül illeti meg az elnököt. Az ilyen módon politikai felelősséggel járó kezdeményezéssel a köztársasági elnök az alkotmányos funkcióival összhangban – a nemzet egységét képviselve, illetve az államszervezet demokratikus működése feletti őrködés körében – élhet. Ezt támasztja alá másrészt a rendszerváltoztatást követő alkotmányos gyakorlat: az Országgyűlés mindössze egyetlen egyszer, több mint 33 évvel ezelőtt fogadott el törvényt a köztársasági elnök kezdeményezésére, az ún. taxisblokáddal összefüggésben elkövetett egyes bűncselekmények miatti közkegyelem gyakorlását

célozva. Az elnöki kezdeményezések több mint három évtizedes hiányának egyik legfontosabb magyarázata, hogy a köztársasági elnök a benyújtást követően az Országgyűlésben nem tud önmagától többséget biztosítani a javaslata elfogadásához. Szükségszerűen kivételes a jog végül alkotmányjogi értelemben arra tekintettel is, hogy a köztársasági elnök a törvényalkotási folyamat legvégének meghatározó szereplője, amikor aláírásával látja el a törvényeket, és elrendeli azok Magyar Közlönyben való kihirdetését, vagy épp él vétójogával.

A Sándor-palota álláspontja szerint a fentiekben kifejtettek mellett alkotmányosan aggályos volna továbbá, ha a köztársasági elnök a törvénykezdeményezési jogát közvetlen költségvetési hatással rendelkező ügyekben gyakorolná.

Az Országos Bírói Tanács javaslatában foglalt esetben a központi költségvetésről szóló törvényben meghatározott bírói illetményalap – az igazságügyi alkalmazottak, és egyébként emellett még az alkotmánybírók javadalmazására is kihatással lévő – emelése, illetve a jelenlegitől eltérő módon történő szabályozása hatásában jelentős mértékben érintené a központi költségvetés helyzetét, és formálisan is a központi költségvetésről szóló törvény módosítását igényelné. Az Alaptörvény, valamint a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCIV. törvény és az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény részletes szabályai értelmében ugyanakkor a központi költségvetésről szóló törvény elfogadásáról és módosításáról szóló törvényjavaslatok előkészítése és benyújtása a Kormány feladatkörébe tartozik. A köztársasági elnök sem közjogi, sem pedig fiskális szempontból nincs abban a helyzetben, hogy a törvénykezdeményezési jogát a központi költségvetésről szóló törvény módosítására is kiterjedően értelmezhesse.

Az Alaptörvény N) cikkére is tekintettel különösen visszás volna továbbá az államfő részéről jelentős mértékű költségvetési többletkiadásra irányuló javaslat előterjesztése, figyelmen kívül hagyva a keletkező költségvetési többletforrás-igények biztosításának módját (pl. költségvetési források elvonása más ágazatokból, az államadósság növelése, hitelfelvétel stb.).

Nem vitatva, hogy a bírák és az igazságügyi alkalmazottak bérének emelésére vonatkozó igény mögött – mint ahogyan számos más, a köztársasági elnök kinevezési jogkörével érintett tisztségviselő, személyi állomány esetleges hasonló igénye mögött is – méltányolható szempontok állnak, az ilyen igényeket – így az Országos Bírói Tanács javaslatában foglaltakat – a köztársasági elnöknek a fentiekben kifejtettek szerint alkotmányos jogállásánál fogva nem áll módjában felkarolni, és az Országgyűlés felé törvényjavaslat formájában becsatornázni.

Budapest, 2024. július „ 18 ”

Tisztelettel:

dr. Szabó Attila
főigazgató